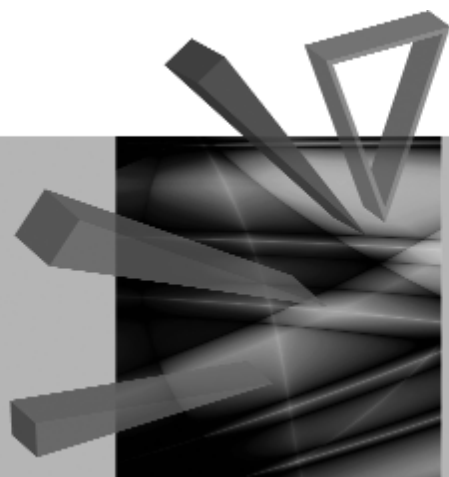


Kształtowanie się nowej przestrzeni w gospodarce globalnej



Redaktorzy naukowi
Stanisław Korenik
Marek Łyszczak



Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2011

Senacka Komisja Wydawnicza

*Zdzisław Pisz (przewodniczący),
Andrzej Bąk, Krzysztof Jajuga, Andrzej Matysiak, Waldemar Podgórski,
Mieczysław Przybyła, Aniela Styś, Stanisław Urban*

Recenzent

Tadeusz Kudlacz

Redakcja wydawnicza

Barbara Majewska, Rafał Galos

Redakcja techniczna i korekta

Barbara Łopusiewicz

Łamanie

Beata Mazur

Projekt okładki

Beata Dębska

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2011

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-150-8

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Krystyna Brzozowska , Partnerstwo publiczno-prywatne w Polsce	11
Jacek Chądryński , Łódź, Łódzkie, Polska – czynniki rozwoju sektora MSP w ocenie studentów kierunku gospodarka przestrzenna UŁ	24
Niki Derlukiewicz , Wybrane przedsięwzięcia wspierające innowacyjność re- alizowane w Unii Europejskiej w kontekście budowania gospodarki opar- tej na wiedzy	33
Dariusz Głuszczuk , Krajowy Fundusz Kapitałowy jako źródło finansowania regionalnych procesów innowacyjnych w dobie gospodarki globalnej ...	42
Piotr Hajduga , Międzynarodowe uwarunkowania prawne udzielania pomo- cy publicznej w Polsce – przypadek specjalnych stref ekonomicznych ...	51
Krzysztof Kolany , Bogusław Półtorak , Ewolucja roli bazylejskich norm nadzorczych w architekturze systemu finansowego	64
Dorota Korenik , Rola banku w kształtowaniu ładu społeczno-gospodarczego regionu	74
Stanisław Korenik , Kontrakt regionalny w Polsce jako źródło finansowania polityki regionalnej – ujęcie retrospektywne	88
Andrzej Łuczyszyn , Integracja europejska w warunkach niestabilności finan- sowej – elementy wybrane	98
Anna Mempel-Śnieżyk , Problematyka rozwoju lokalnego – kwestie interpre- tacyjne	110
Katarzyna Miszczak , Procesy globalizacji i internacjonalizacji we współ- czesnej gospodarce ze szczególnym uwzględnieniem sektora przedsię- biorstw	118
Oğuz Özbek , Rethinking of regional development strategies in Turkey for pre-disaster planning	126
Małgorzata Rogowska , Procesy wzajemnego uczenia się jako istotny czyn- nik rozwoju regionów w globalizującej się gospodarce	133
Dorota Rynio , Kształtowanie się nowej przestrzeni pod wpływem procesów migracyjnych na przykładzie Polski	139
Miloslav Sasek , Rozwój migracji ludności w Czechach po 1989 roku	149
Ümmügülsüm Ter , Relationship between cultural heritage tourism and sus- tainability: case of Konya, Turkey	160
Kadriye (Deniz) Topçu , Mehmet Topçu , The effects of new consumption spaces to their environs in the process of constituting urban value	171

Mehmet Topçu, Kadriye (Deniz) Topçu , An evaluation on changing shop values by the effects of pedestrianisation	179
Kinga Wasilewska , Polska przestrzeń bezpieczeństwa wobec narastających zagrożeń	187
Malwina Wrotniak , Obecność banków w projektach realizowanych w formule partnerstwa publiczno-prywatnego	198
Alicja Zakrzewska-Półtorak , Przeobrażenia struktury gospodarczo-przestrzennej województwa dolnośląskiego w latach 2007-2009	205

Summaries

Krystyna Brzozowska , Public-Private Partnership in Poland	23
Jacek Chądzyński , Łódź, Łódź voivodeship, Poland – factors of SME sector development as a result of evaluation by students of Spatial Economy subject at University of Łódź	32
Niki Derlukiewicz , Selected actions supporting innovation taken in the European Union in the context of building knowledge based economy	41
Dariusz Głuszczyk , The National Capital Fund as a source of financing of regional innovation processes in an era of global economy	50
Piotr Hajduga , International law criteria of allocation of state aid in Poland – the case of special economic zones	63
Krzysztof Kolany, Bogusław Półtorak , Evolution of role of the Basel's regulations in the architecture of financial system	73
Dorota Korenik , The role of bank in shaping the socio-economic order of a region	87
Stanisław Korenik , Regional contract in Poland as a source of regional policy financing – retrospective perspective	97
Andrzej Łuczyszyn , European integration in the conditions of financial instability – selected items	109
Anna Mempel-Śnieżyk , Problems of local development – issues of interpretation	117
Katarzyna Miszczak , Processes of globalization and internationalization in modern economy with special attention paid to enterprises sector	125
Oğuz Özbek , Strategie rozwoju regionalnego w Turcji w aspekcie planowania systemu ostrzegania przed katastrofami	132
Małgorzata Rogowska , The processes of interactive learning as a important factor of regions development in globalizing economy	138
Dorota Rynio , Shaping new space under influence of migration processes on the example of Poland	148
Miloslav Sasek , Development of population migration in the Czech Republic after 1989	159

Ümmügülsüm Ter , Związek pomiędzy turystyką kulturalną a stabilnością rozwoju: przypadek miasta Konya, Turcja	170
Kadriye (Deniz) Topçu, Mehmet Topçu , Efekty nowych przestrzeni konsumpcji w procesie tworzenia wartości miejskiej	178
Mehmet Topçu, Kadriye (Deniz) Topçu , Ocena zmieniających się wartości sklepu w wyniku efektów przepływów pieszych	186
Kinga Wasilewska , Polish security space in the face of increasing danger ...	197
Malwina Wrotniak , Participation of banks in public-private partnership projects	204
Alicja Zakrzewska-Póltorak , Transformation of economic and spatial structure of Lower Silesian voivodeship in years 2007-2009	214

Dorota Rynio

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

KSZTAŁTOWANIE SIĘ NOWEJ PRZESTRZENI POD WPLYWEM PROCESÓW MIGRACYJNYCH NA PRZYKŁADZIE POLSKI

Streszczenie: Przestrzeń społeczno-gospodarcza zmienia się w czasie, na co wpływa wiele czynników, m.in. procesy ludnościowe. Obraz nowej przestrzeni zależy od procesów przyciągania ludności do danego obszaru lub jego wyludniania, w szczególności od procesów migracyjnych. Wędrowni ludności mają wpływ na zmiany struktur układu ludnościowego na danym terytorium oraz przekształcenia w postępowaniach demograficznych. Procesy migracyjne określają kierunek, natężenie i formy, w jakich następuje ruchliwość ludzi w przestrzeni. W dobrze rozwiniętych gospodarkach mobilność społeczeństwa jest wyższa niż w gospodarkach tradycyjnych i o niższym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego.

Słowa kluczowe: migracja, demografia, populacja, przestrzeń.

1. Wstęp

W gospodarce globalnej następują szybkie i/lub głębokie zmiany. Zachodzą one w wielu wymiarach, z których jeden odnosi się do przestrzeni. Ze względu na cechy przestrzeni w niektórych aspektach stosunkowo łatwo ulega ona przekształceniom. Na formę i jakość funkcjonowania ewoluującej przestrzeni wpływa wiele czynników, m.in. procesy ludnościowe. Szczególnie znaczące dla budowy nowej przestrzeni staje się przyciąganie ludności do danego obszaru lub jego wyludnianie, co pozostaje w prostej zależności do procesów migracyjnych. Migracje ludności oznaczają proces przemieszczania się osób, wynikający ze zmiany miejsca zamieszkania, ich wędrowek oraz przemieszczania się (szerzej [Cieślak 1992, s. 248]). Zmiany w układzie ludnościowym związane z wędrownymi ludności mogą mieć bezpośrednio lub pośrednio wpływ na:

- a) przekształcenia podstawowych struktur układu ludnościowego na danym terytorium, np. rozkładu wieku, płci, liczby dzieci w analizowanej przestrzeni;
- b) zmiany postępowania demograficznych, np. ewolucja zachowań prokreacyjnych [Kuciński 2004, s. 66-70].

Migracja wnosi ze sobą przestrzenną mobilność ludności, która pokazuje kierunek, natężenie i formy, w jakich następuje ruchliwość ludzi w przestrzeni. Wstępem

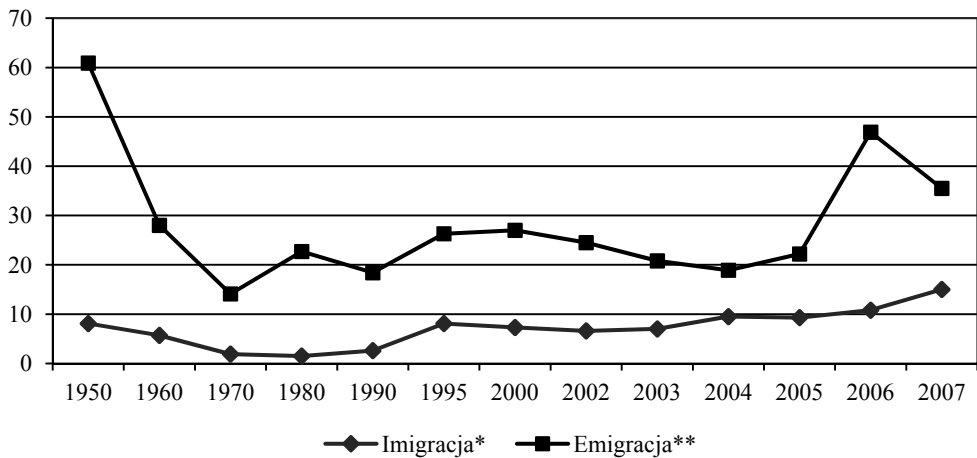
do zachodzących przekształceń w przestrzeni, związanych z ruchem migracyjnym, są: modernizacja, postęp technologiczny, innowacje, rozwój i wzrost poziomu życia na danym obszarze. We współczesnych dobrze rozwiniętych gospodarkach mobilność społeczeństwa jest wyższa niż w gospodarkach tradycyjnych i o niższym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego. Ruch migracyjny ludności przybiera różne formy i kierunki, np. ze wsi do miasta i odwrotnie, wewnątrz miast lub między miastami, pomiędzy krajami lub w kierunku terenów niezamieszkałych, oraz cykliczny, krótkotrwały i powtarzalny ruch w przestrzeni, którego intencją nie jest zmiana miejsca zamieszkania, lecz dojazdu, np. do pracy, szkoły, na uczelnie (na podst. [Okólski 2004, s. 135-136]). Procesy migracyjne zmieniają w różnym zakresie przestrzeń, w której zachodzą, zależnie od intensywności ruchów migracyjnych.

2. Fluktuacje ruchów migracyjnych w przestrzeni Polski w długim horyzoncie

Ruch migracyjny między krajami przybiera różne kierunki i przebiega ze zdywersyfikowanymi konsekwencjami dla przestrzeni tych krajów [Domański 2006, s. 113-120]. W Polsce w długiej retrospektywie ruchy migracyjne przebiegały ze zmienną amplitudą wahań. Migracje zagraniczne ludności Polski na pobyt stały wskazując na ogromny skok emigracyjny w okresie powojennym, który nie miał nigdy później miejsca na podobną skalę. W okresie socjalizmu proces emigracji był stopniowo wygaszany. W całym tym okresie przestrzeń kraju w niewielkim stopniu ulegała zmianom w wyniku ruchów migracyjnych w układzie międzynarodowym, fluktuacje tych ruchów również były nieznaczne. Jednak wewnętrzne ruchy były znacznie bardziej aktywne, a amplituda przemieszczeń w przestrzeni kraju znacznie się zmieniła.

Zmiana systemu społeczno-gospodarczego w Polsce i stopniowe otwieranie granic wzmogło odpływ emigracyjny i wyludnianie się przestrzeni kraju, również w perspektywie międzynarodowej. Wstąpienie do Unii Europejskiej, a przede wszystkim otwarcie europejskich rynków pracy ponownie spotęgowało siłę emigracji ludności polskiej i amplitudy wahań przebiegu ruchów migracyjnych w przestrzeni międzynarodowej. Skala emigracji z Polski w roku 2004 wyniosła 18,9 tys. osób, dwa lata później liczba ta wzrosła 2,5-krotnie. W procesie imigracyjnym lata powojenne przyniosły skokowy przyrost ludności w kraju. W kolejnych okresach zjawisko to powoli wyhamowywało i jego najmniejsze wartości zanotowano w latach 70. i 80. XX wieku – odpowiednio 1,9 i 1,5 tys. osób, w wyniku czego fluktuacje liczby ludności w przestrzeni kraju stopniowo malały.

Znaczny wzrost zjawiska imigracji ma miejsce w Polsce od momentu przyjęcia kraju do Unii Europejskiej. Wynika to ze swobód Unii Europejskiej. W roku 2004 napływ ludności obcej do Polski wyniósł 9,5 tys. osób, w 2006 r. – 10,8 tys. Zmieniać się zaczyna nie tylko dynamika ruchów ludności, ale i jej wewnętrzna struktura.



* Imigracja (z łac. *immigro* – osiedlam się) – napływ obcej ludności do obcego kraju, mający na celu osiedlenie się na stałe w tym kraju.

** Emigracja (z łac. *emigratio* – wyprowadzać się, wychodźstwo) – dobrowolne lub przymusowe opuszczenie rodzimego kraju (wychodzenie z niego) [Kopaliński 2002].

Rys. 1. Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały (w tys. osób)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Rocznik... 2008, s. 40-41].

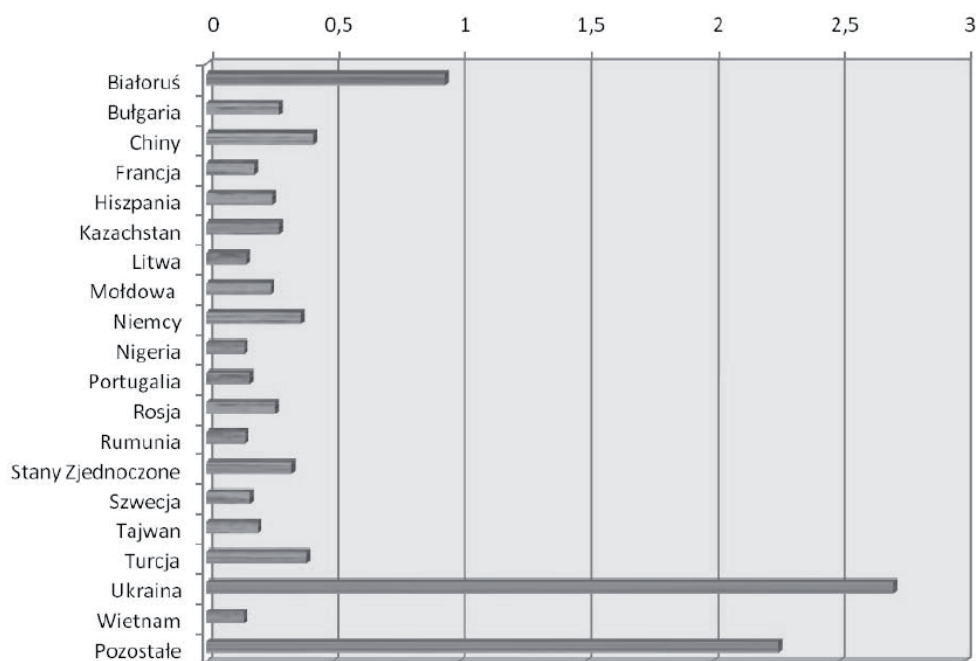
ra w przestrzeni kraju, kształtuje się nowy jej wymiar. W 2007 r. dynamika imigracji (w porównaniu z rokiem poprzednim) wyniosła 138%; w przeciwieństwie do emigracji, której dynamika w analizowanym okresie wyhamowała (75,7%), imigracja do Polski narasta.

3. Kształtowanie się nowej struktury atrakcyjności przestrzeni kraju w efekcie ruchów migracyjnych

Struktura imigracji w Polsce jest zróżnicowana przestrzennie i rodzajowo. Rozkład rodzajowy w 2008 r. wskazuje, że największa część imigracji pochodzi z Ukrainy i Białorusi. Najmniejszy udział w procesie imigracji mają takie narodowości, jak: Wietnamczycy, Nigeryjczycy, Rumuni i Litwini.

Stosunkowo duży udział mają obywatele Chin, Niemiec, Turcji i USA. W rozkładzie przestrzennym najwyższą pozycję wykazuje województwo mazowieckie, które przyjęło zdecydowanie największą część imigracji – ponad 2,5-krotnie więcej niż drugie w kolejności województwo – małopolskie¹. Co świadczy o znacznie większej atrakcyjności przestrzeni stolicy niż pozostałej części kraju. W czołówce

¹ W analizie brano również pod uwagę pobyty do trzech miesięcy.



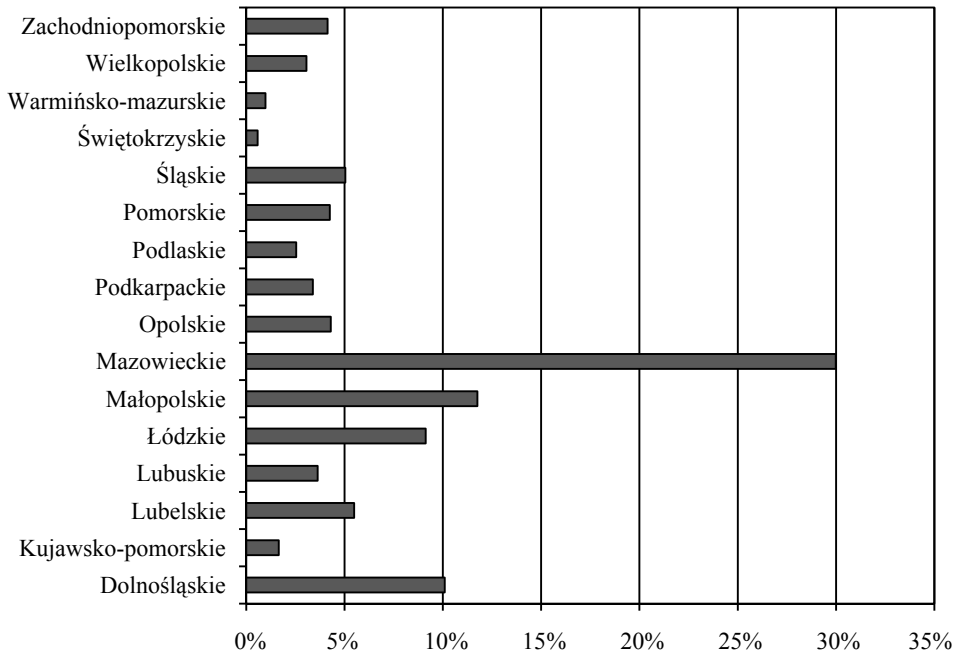
Rys. 2. Imigranci w Polsce w 2008 r. według kraju pochodzenia (w tys.)

Źródło: [Informacja... 2008, s. 9].

regionów, w których osiedlają się imigranci, znalazły się również województwa dolnośląskie i łódzkie. Ich przestrzeń w nowej perspektywie rozwojowej gospodarki globalnej staje się coraz bardziej atrakcyjna dla społeczności międzynarodowej.

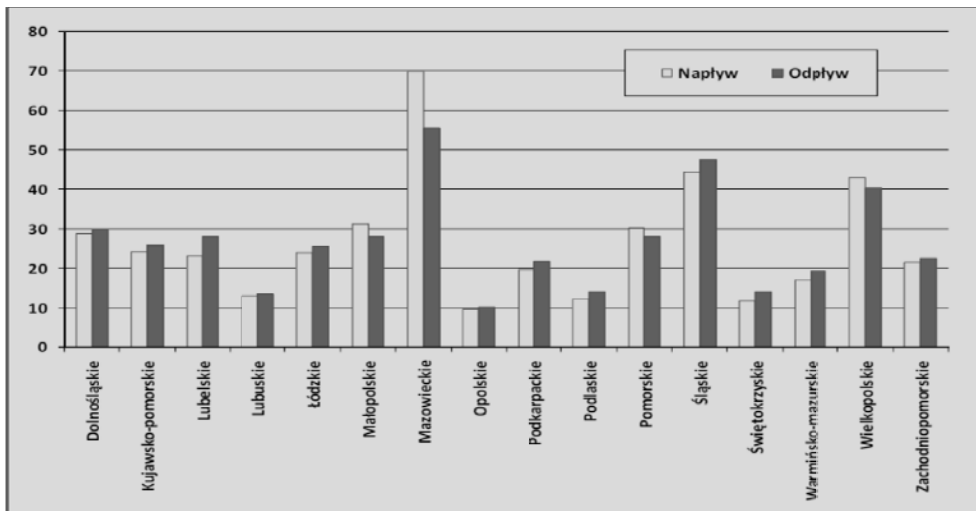
Najmniejszy udział w przestrzennym rozkładzie imigracji ma województwo świętokrzyskie, gdzie osiedliło się niecałe 2% tej liczby osób, którą zanotowano w województwie mazowieckim (jest to niecałe 0,58% imigrujących do Polski). Stosunkowo niewysoka liczba imigrantów związała się z województwem kujawsko-pomorskim. Do Polski imigrują ludzie dobrze wykształceni, większość z nich ma wykształcenie średnie ogólnokształcące i wyższe. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy są inwestycje zagraniczne w Polsce, które wymagają napływu kadry zarządzającej i pracowników co najmniej średniego szczebla; drugą przesłanką jest wymiana studencka.

Ruch migracyjny wewnątrz Polski jest również zróżnicowany przestrzennie i rodzajowo, np. w przekroju miasto–wieś. Największe wewnętrzne ruchy migracyjne mają związek z województwem mazowieckim, duże przepływy są też w województwach śląskim i wielkopolskim (dotyczy to analizy z 2005 r.). Stabilna sytuacja w tym zakresie utrzymuje się w województwach opolskim, lubuskim, podlaskim i świętokrzyskim.



Rys. 3. Imigranci według województw – w odsetkach ogółem (2008 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Informacja... 2008, s. 7].

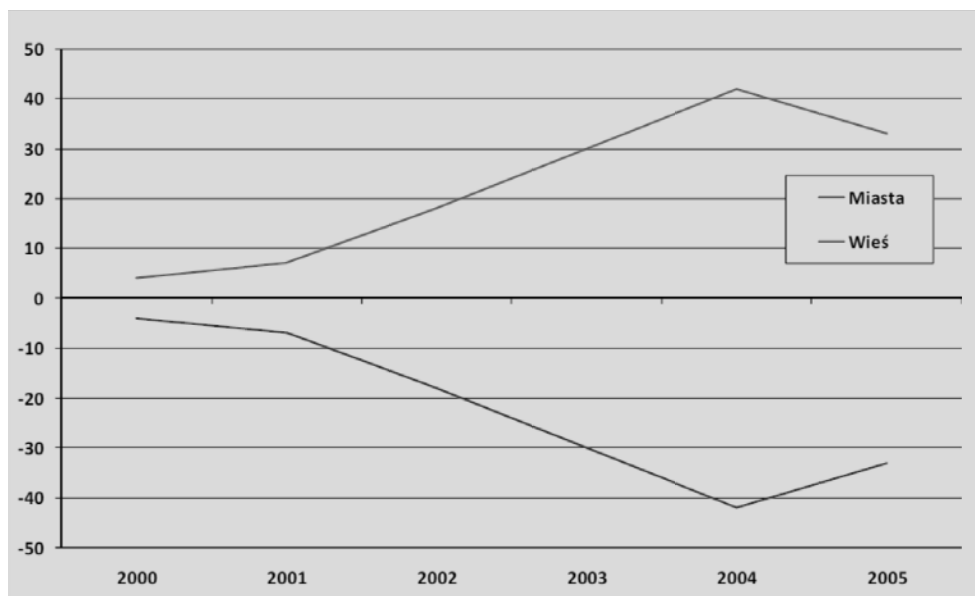


Rys. 4. Migracje wewnętrzne w 2005 r. według województw (w tys.)

Źródło: [Prognoza... 2009, s. 61].

W wielkości migracji wewnętrznej można zauważyć pewną prawidłowość, tzn. ma ona związek z liczbą ludności w województwach. Dodatnie saldo migracji w 2005 i w 2000 r. miały województwa: mazowieckie, małopolskie, wielkopolskie i pomorskie, co świadczy o utrzymywaniu się atrakcyjności tej lokalizacji dla osób migrujących. Największe ujemne saldo migracji towarzyszyło w 2005 r. województwom lubelskiemu i śląskiemu.

Rodzajowe zróżnicowanie ruchu migracyjnego w przekroju miasto–wieś w latach 2000-2005 miało łagodny przebieg. Rocznie w tym okresie liczba ludności, która zmieniła miejsce stałego zamieszkania, oscylowała w przedziale 370-430 tys. osób. Jednocześnie większy był wówczas napływ do miast niż na wieś. Odpływ ze wsi w latach 2000-2005 utrzymywał się na stałym poziomie 160 tys. rocznie. W zakresie napływu tendencja migracji wewnętrznych ludności przybrała kierunek do miasta. Odpływ z miast wzrósł o 38 tys. w 2005 r. w porównaniu z rokiem 2000 (225 tys.). W latach 2000-2005 saldo migracji dla miast było ujemne, przełom zanotowano w 2004 r.



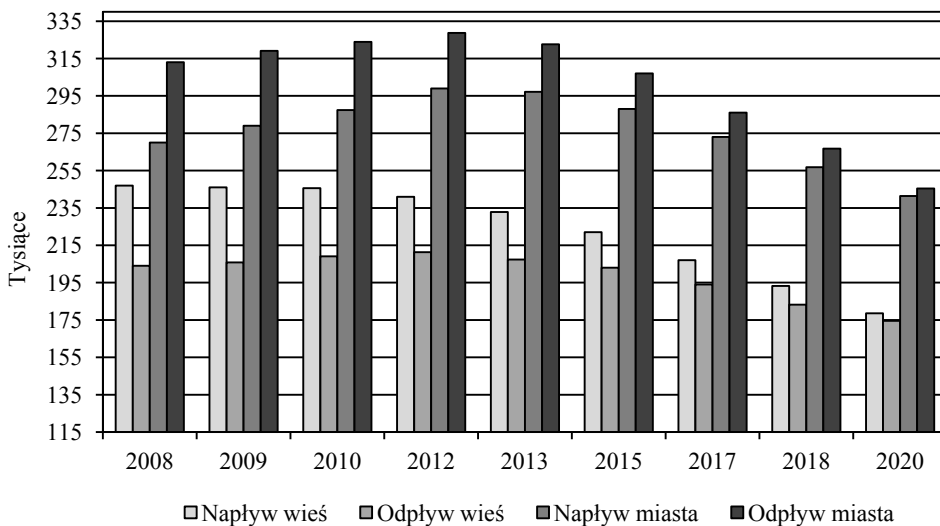
Rys. 5. Saldo migracji wewnętrznych w miastach i na wsi w latach 2000-2005 (w tys.)

Źródło: [Proгноza... 2009, s. 60].

Rok 2004 okazał się również przełomowy dla salda migracji dla wsi. W 2006 r. napływ ludności w Polsce w ramach migracji wewnętrznych na pobyt stały wyniósł ogółem 473,6 tys. osób, w tym do miast 256 tys. osób i na wieś 217,6 tys. Struktura odpływu ludności w 2006 r. w migracjach wewnętrznych znacznie się różniła: do miasta odpłynęło 291 tys. osób, na wieś 182,4 tys. Saldo migracji wewnętrznych wyniosło 35,1 tys. osób (ze znakiem minus dla miast i plus dla wsi).

4. Prognozy tworzenia nowej przestrzeni w strukturze Polski w przekroju ruchów migracyjnych

Prognozowanie trendów migracyjnych jest zadaniem trudnym i obciążonym dużym prawdopodobieństwem błędu ze względu na zmienność czynników, które na nie oddziałują, np. sytuacja społeczno-gospodarcza kraju, polityka migracyjna kraju, polityki innych państw w tym zakresie, sytuacja na rynku pracy, otwarcie rynków pracy, koniunktura w gospodarce kraju i świata. W prognozie migracji wewnętrznych dla przestrzeni Polski założono wzrost wielkości migracji do 2012 r. do poziomu 540 tys. osób, natomiast w późniejszych okresach, do 2020 r., stopniowy spadek.



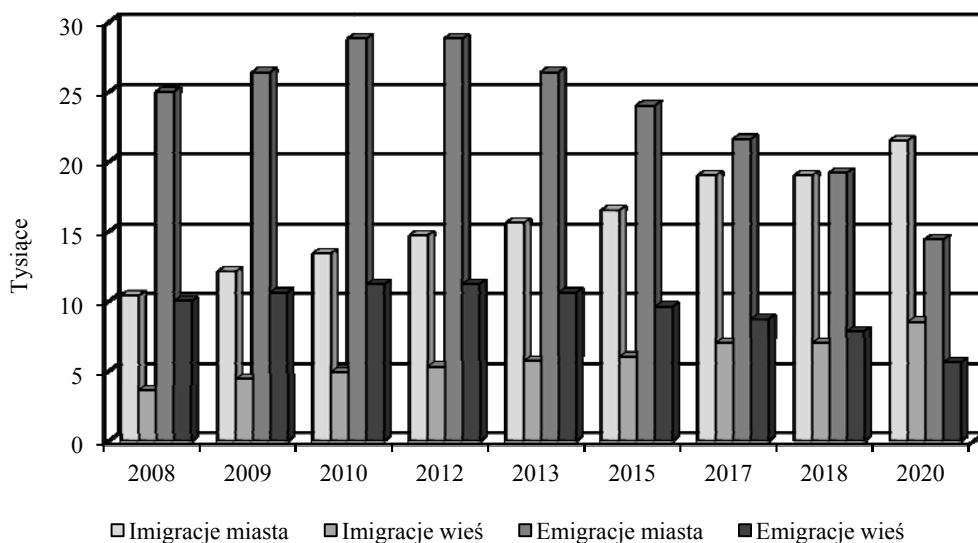
Rys. 6. Migracje wewnętrzne definitywne (na pobyt stały) w latach 2008-2020 (osób)

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Prognoza... 2009, s. 79].

Według prognozy napływ ludności do Polski w 2020 r. wyniesie 420 tys. osób. W porównaniu z 2012 r. zakładany jest zmniejszony napływ ludności o ponad 22%. W okresie prognozy zakładany jest zwiększający się napływ migracji do miast do roku 2013, w dalszym okresie, do 2020 r., zaznaczyć się ma spadek napływu ludności o około 19%. Na wsiach przez cały okres 2008-2020 napływ wykazywać będzie powolną tendencję spadkową. W porównaniu z 2008 r. napływ migracji wewnętrznej na wieś ma się zmniejszyć o około 27,7% w 2020 r. Najwyższa wartość odpływu z miast prognozowana jest na 2010 r. i od tego roku do 2020 r. wartość odpływu zmniejszy się o 78,6 tys. osób. Na obszarach wiejskich przełom odpływu nastąpi w 2012 r., do tego czasu wartość miary odpływu ma się zwiększać (o 7300 osób w latach 2008-2012), potem nastąpi zdecydowany spadek odpływu (o 36 700 osób w latach 2012-2020). Prognozuje się, że największe napływy ludności w całym

okresie będą w województwie mazowieckim, przy czym w 2012 r. miara napływu osiągnie najwyższą wartość dla tego regionu i do 2020 r. spadnie ona o 22,2% w stosunku do 2012 r. Duży napływ migracji wewnętrznej przewiduje się w województwach: śląskim i wielkopolskim, w tych regionach również w prognozowanym okresie nastąpi obniżka napływu migracji średnio o około 18,8%. Najmniejszym zainteresowaniem w tych latach cieszyć się będą cztery województwa: opolskie, świętokrzyskie, podlaskie i lubuskie. W tych jednostkach terytorialnych zanotowane będą również najmniejsze odpływy. W przypadku odpływu pierwsze miejsce również zajmuje region mazowiecki, druga i trzecia lokata przypada odpowiednio województwom śląskiemu i wielkopolskiemu.

Prognozy dotyczące migracji zagranicznych w Polsce zakładają dodatnie saldo migracji po 2018 r. Trend imigracji przewiduje, że w latach 2008-2020 nastąpi jej wzrost o 214%.



Rys. 7. Migracje zagraniczne definitywne (na pobyt stały) w latach 2008-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Prognoza... 2009, s. 80-81].

W latach 2008-2020 ma nastąpić niewiele ponaddwukrotny wzrost imigracji w przypadku miast, na wsiach miara ta również wykazywać ma tendencję wzrostową (wzrost prawie 2,4-krotny). Struktura terytorialna imigracji pokazuje, że do czołówki regionów, do których ludność napływa, należą województwa: mazowieckie, śląskie i małopolskie. W tych województwach prawie 2-krotnie wzrośnie wskaźnik imigracji w latach prognozy. Napływ ludności zagranicznej w najmniejszym stopniu będzie widoczny w województwach: świętokrzyskim i lubelskim; trend ten utrzymany zostanie do 2020 r. Obrazuje to w pewnym stopniu poziom atrakcyjności tych regionów.

W skali kraju emigracja w latach 2008-2020 ma się zmniejszać (spadek prawie o 43%). Przy czym do roku 2010 prognoza wyznacza wzrost emigracji, w latach 2010-2012 emigracja ma się utrzymywać na stałym poziomie, a po 2012 r. ma nastąpić jej spadek. W miastach emigracja zmniejszy się o 42,4%. Przy tendencji spadkowej emigracji do miast w latach 2008-2010 zaznaczono jej wzrost, pomiędzy 2010 rokiem a 2012 ma się ona utrzymać na stałym poziomie, wyższym od wyjściowego z 2008 r. o 15,2%, w późniejszym okresie nastąpi wyraźna redukcja emigracji do miast. Podobny rozkład wartości ukształtuje się na wsi, łącznie z podobieństwem skali spadku. Największy poziom emigracji zanotuje w tym okresie województwo śląskie (przy czym jeśli rok 2008 = 100, to w 2020 nastąpi spadek emigracji o ponad 57%), prawie o połowę mniej osób chce emigrować z przestrzeni województw: pomorskiego, opolskiego i dolnośląskiego. Złożoność procesów migracyjnych powoduje, że ich analiza może być wielowątkowa, a przy uwzględnieniu prognozy staje się podstawą do wyznaczenia tego zadania jako osobnego procesu badawczego kształtowania się układu nowej przestrzeni gospodarki Polski w warunkach gospodarki globalnej.

5. Podsumowanie

Kształtowanie się nowej przestrzeni w przekroju Polski jest uwarunkowane wieloma czynnikami. Jednym z nich są ruchy migracyjne ludności. Ruchy te dotyczą wędrowek ludności w różnych przekrojach, np. międzynarodowym, wewnątrz krajowym, miasto-wieś itp. W długim okresie zmiany ruchów migracyjnych współtworzących nową przestrzeń Polski charakteryzowały się zmienną mobilnością ludności, kierunkiem i natężeniem przemieszczeń. W znacznej mierze zmiany w osadzeniu się ludności na danym terenie wynikają z wprowadzanych tam innowacji inwestycji, rozwoju tego obszaru oraz wzrostu poziomu życia na tym obszarze. Współcześnie ruchy migracyjne są bardziej widoczne w gospodarkach o wysokim poziomie rozwoju, gdzie mobilność społeczeństwa jest wyższa. Tradycyjne gospodarki i gospodarki o niższym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego charakteryzują się niższym stopniem mobilności społeczeństwa. Nowy układ przestrzeni Polski wynika z kształtowania się obszarów o wyższej i niższej atrakcyjności dla społeczeństwa. Kierunek ruchów migracyjnych w tradycyjnym ujęciu w układzie miasto-wieś wykazywał tendencje do zwiększonego ruchu wędrownego w kierunku miasta, oznacza to odpływ ludności ze wsi do miast. W nowoczesnej globalnej gospodarce w przypadku wielkich miast i regionów bardziej atrakcyjnych w przestrzeni Polski można zauważyć odwrotną tendencję. Ruchy migracyjne oznaczające odpływ z przestrzeni Polski ludności do innych krajów zostają w nowym układzie stopniowo wyhamowane. Jednocześnie nasila się napływ ludności z innych krajów, szczególnie spoza Unii Europejskiej, do przestrzeni Polski. Nowa przestrzeń Polski w ujęciu procesów migracyjnych podlega dalszym ciągłym przemianom.

Literatura

- Cieślak M., *Demografia. Metody analizy i prognozowania*, PWN, Warszawa 1992.
- Domański R., *Geografia ekonomiczna. Ujęcie dynamiczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
- Informacja o badaniach zasobów imigracyjnych w Polsce w 2008 r. Notatka informacyjna. Materiał na konferencję prasową w dniu 23 grudnia 2008 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2008.
- Kopaliński W., *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych*, Muza SA, Warszawskie Wydawnictwo Literackie, Warszawa 2002.
- Kuciński K., *Geografia ekonomiczna. Zarys teoretyczny*, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2004.
- Okólski M., *Demografia. Podstawowe pojęcia, procesy i teorie w encyklopedycznym zarysie*, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2004.
- Prognoza ludności na lata 2008-2035*, Główny Urząd Statystyczny. Departament Badań Demograficznych, Warszawa 2009.
- Rocznik statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2008*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2008.

SHAPING NEW SPACE UNDER INFLUENCE OF MIGRATION PROCESSES ON THE EXAMPLE OF POLAND

Summary: There are continuous changes on the international market, for example in the area of innovations, new technologies and technique solutions, inventions and patents. These changes do not have the same intensity and speed all over the world. Countries, which absorb these changes, become a goal of migrations, and that is why new space is shaped. Poland participates in the creation of new and modern space. In the country migrations decide about the shape of new pace. It depends on attractive circumstances of the space for the citizens of the country and for international population.